

TELEGRAFULU ROMANU

Telegraful este de două ori pre septembra:
Duminică și Joi'a. — Prenumeratia se face în Sabin la expeditura "Joie", pre afara la c. r. poste cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expeditura. Pretul prenumeratii pentru Sabin este pre anu 7 fl. v. a. —
ear pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 2. ANULU XXII.

Sabiu, in 6/18 Ianuariu 1874.

trn celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. ș. pre o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și terii straine pre anu 12 1/2, anu 6 fl. Inseratele se platește pentru întâia ora en 7 cr. sirul, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetare cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune la „Telegrafulu Romanu“

Cu inceputul anului 1874, se deschide prin acăstă prenumeratiune nouă la această foia.

„Telegrafulu Romanu“, va fi că să pâna acum de două ori pe septembra Joi'a și Duminică, înse in formatu mai mare.

Pretul abonamentului pre anul intregu e:

Pentru Sabiu 7 fl. pe 1/2 de anu 3 fl. 50 xr., pe 1/4 anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Monarchia austro-ungură pre anu 8 fl. pe 1/2 anu 4 fl. pe 1/4 anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'ă și strainatate, pe anu 12 fl., pe 1/2 anu 6 fl., pe 1/4 anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârzi cu transmiterea prenumeratiunilor.

Adresele ne rugămu a se scrie curat, și in locu de epistole de prenumeratiune recomandămu on. publ. avisurile postali, (**Posta-Utal-vány. — Post - Anweisung.**) că impreunate cu spese mai putine și că mai sigure pentru inaintarea banilor de prenumeratiune la

Editură „Telegrafului Romanu“ in Sabiu.

Sabiu 5 Ianuariu.

Proiectul celu nou de împartirea teritoriale a regatului Ungariei este și astăzi obiectul care neliniscece o mulțime de spiriti.

Fiindu ca s'a datu și in sfârșit năstră ore-care expresione parerei cătă și ce avem sa tienem de acestu projectu, nu ne vomu ocupă acum cu aplicabilitatea lui geografica și etnografica, ci ne vomu îndreptă privirea asupră unui fenomenu jurnalistic ce amu avutu ocasiune sa-lu vedem in cursus desbaterilor celor multe asupră projectului din cestiu.

Ce se vede din vorb'a cea multă cătă se face asupră projectului? Se vede ca la unii li e frica ca acesta nu va duce cu succesu din centru magiarisarea spre marginile regatului, și la alii ca li se derima privilegiele, prin cari ei erau pusă in pusei de a impila, mai reu, că acei, asupră căroru se vaiera ca ii impilează. Va se dica, nimenea nu-si bate capulu cu facilitarea administratiunei, care are sa fia lucru de capetenie in imprejurări cum suntu cele presente ale năstre; fia-care din partea sea cugeta numai cum aru trage toti carbonii la oala sea. Unu astu-feliu de fenomenu este unu dintre cele mai triste, pentru ca este doavă cea mai batatoră la ochi de ne-maturitate politica.

Unu statu nu este numai o asociare treacătorină, de adi pâna mâne, ci celu putin, trebuie sa fia o asociare stabile a cetățenilor. Dara că sa fia asiā, cetățenii acestăi intrunuti intr'oru statu trebuie sa caute multiamirea reciproca a intereselor tutororu, pentru că toti sa fia moralicesce legati cu atâtua mai streng de intregul asociarei, de statu. Unde vedem in se aspirationi atâtua de diverse si atâtua de egoistice și inca trămbitiate cu

o vehementia precum o vedem in mai multe diurnale, spunem dreptu, ca nu scim ce sa dicem, vedem o ignorare totală a intereselor, prin care sa se sustina societatea, vedem o provocare continua a reszelului internu a tuturor contra tutororu. Décă astu-feliu e a se intielege patriotismul nu pricepem, presupunem in se ca nu gresim când dicem ca astfelu de patrioti nu zidescu, ci risipescu patria.

Intre astu-feliu de imprejurări regimul și dietă este chiamat a se radică preste slabiconile, cari le observă in massă cea mare a populationei și a căută sa impacă ele prin proiectele sele interesele reciproce ale cetățenilor.

Fia dura proiecte de împartire, fia de interese naționale, fia ori-ce proiectu, ele sa aiba in vedere pre toti cetățenii fără privire de partida și colore politica, său naționale. Dica atunci jurnalistică fanatisata ce va vrea, regimul va triumfa și va deveni salvatorul alu patriei. Aru si sa continuă inca, in se consecintele din cele duse le pote astă ori și care.

Maj. S. Imperatulu și regele a plecatu in 13 la 9^{1/2} ore săra dimpreuna cu suita sea la Viena.

Sectiunile dietei au avutu in 13 Ian. n. o consultare preliminaria asupră legei pentru darea funduaria.

In ministeriu de justitia reg. ung. s'au facutu pregarituri pentru elaborarea unui codice civil.

Securitatea publică este fără amintită in mai multe comitate. Din cauza acăstăi mai multe municipie s'au rugat cu regimul a introduce dreptul statului.

Alegerea de deputatu in Panciova este interdisa. Cauzele se dice ca suntu demonstratiunile cele rebelle ale serbilor din acelui tenuetu.

Alegerea la senatulu imperiale din partea cehilor au datu prima dovada manifestă despre existența unei nove partide intre cehi, carea se numesce a cehilor junii și carea voiesce cu ori ce pretiu sa parăsescă politică passiva urmata pâna acum. Partita junii a cadiutu cu alegerea in cele mai multe cercuri. In se tocmai a cădere acăstă, dicu mai multe diurnale, va produce o reactiune mai puternica din partea cehilor junii, carea se va termină cu de vingerea passivistilor cehi.

In săra de anul nou a fostu primire mare in palatul domnescu din Bucuresci. Principele Fridericu de Hohenzollern, corpul diplomaticu și alte patru sute persoane au fostu ospetii domitorului Carolu.

In Serbi'a a votatu săcinean'a emitera de harthii ipotecarie de căte 1000 franci cu usura de 6 și 7 percente. Emissiunea se face in Londonu și are de scopu calmarea crisei erupte asupră realităților.

Guvernul Serbiei a micsorat in tronu gradu fără insemnat bogetulu ministeriului de resiliu s'a sporit fără multu pre acel'a alu instructiuni publice.

La 27 ale curenței, se voru face la Londonu două mari metinguri: unul, inspirat și condus de lordulu Rusello, avendu de scopu a exprime Germaniloru simpathie ce au Englesii protestanti pentru politică urmată de guvernulu din Berlinu in privința clerului catolicu din Germania și altul, preparat de uniunea catolică din marea Bretania și presidat de ducele Norfolk, avendu de scopu se exprime simpathia catolicilor englesi pentru coreligionarii lor germăni.

Regele Portugaliei a deschis in diu'a de 2 Ianuariu parlamentulu, a cărui legislatura espira cu această sesiune. Mesajul nu mentionă de cău cestioni de simpla administratiune interiore.

Revista diurnalistică.

În privința nouei arondări a Transilvaniei "Középpárt" se exprima in urmatoru modu:

"Partea cea mai dificile a împartirei celei noi, Transilvania, după cum spunu cunoscatorii referintelor de acolo a succesi mai bine la împartirea cea nouă. Fără indoială in se dintre cele 8 comitate transilvanene comitatul Brasovului a succesi mai bine in tōte privințile. Adeverat ca Treiscaunel este perdu independentia lor. Acăstă in se o sacrifică se cuii din treiscaune bucuroși, decă seiu, ca pentru pretiul acestăi înțință binele patriei. Dealtmintreia și Brasovului și unu centru fără naturalu pentru treiscauneni, mai naturalu decăto Kezdi-Vasarhelyul și decăto Sepsi-Szil-Giorgiul și asiā mai curențu se incorporă Brasovului in se cuii de către secuimea in Brasovul. Prește acestea fiindu Treiscaunel in comitatul celu nou prevalente si voru aduce la valoare inflantă. Nu mai putinu nimerita este construirea comitatului Turdei și in genere nu suntemu de parere acela cărăi astăa defecte in construirea acestui comitat. Sa consideră acestăi referintele tranne si se voru pută cu rendu convinge ca partea acăstă a Transilvaniei astu-feliu nu s'a pututu împarti. Cumca scaunulu residintei comitatului nu s'a pututu pune in Bistritia, ci in Regenul s. are rationea că de către Regenul se astă la marginea comitatului, negotiul de pre Moresiu 'lu face centru naturalu, și apoi și populatiunea locuiesce parte cea mai mare mai aproape de Regenul decăto de Bistritia. In împartirea cea nouă a Transilvaniei este una comitatul pre care trebuie sa-lu desprobămu categoricu, acestă e: fortarea scaunelor Muresului, Odorheiului și a Ciucului precum si o parte a Cetăției de balta intr'unu comitat."

"Reformă din Pest'a se occupă seriosu cu representatiunea sasescă din Universitatea (fundul reg. in unu articulu de fondu carea s'ersiesce in modulu urmatoru :

"Dupa parerea nostra dietă ungara dimpreuna cu regele incoronat au dreptu de a dispune neconditionat prin legislativa asupră teritoriul tierei. Nu esista cetățeniu, nu corporatiune, nu teritoriu carea să fie afara de cerul de dreptu alu dietei și carea să fie aru puté pretinde sa dispuna asupră afaceriloru solo fără de dieta inmediata cu coroan'a, ori care aru puté pretinde o prerogativa, prin carea decisiunile dietei sa se conturbe. Niciu din tōte acestei afara de interesele individuali si corporative ale cetățenilor si interesele statului, cari stau deasupră acestor'a. Pentru acea alege tiera intrăga in dieta, pentru că acestă sa fia in stare a consideră interesele tierei intregi in legile ce le aduce. Reprezentantii poporului alesii din teritoriul locuit de sasi inca siu in dieta. Ei potu acoala sa aduca la valoare parerile loru despre regularea acelei parti de tiéra, carea ei o cunoscumai bine. Dietă va decide apoi și in concluzie ei nu va consideră numai interesele generale ale tierei, ci intră cătu aceste voru armăni cu cele generale si pre cele separate ale teritoriului sasescu fiindu basate pre fapte istorice, locale si limbistice. Nu va astă demne de consideratiune protestele cele ce au o baza falsă si contine provocații de lupta din partea Universității naționale sasesci. Intelepciuoa regelui Andrei, carele intre alte bune dorintie a poftit naționei sasesci sa fia unu popor dela Orastia pâna la Draos, nu se pote,

in cele din urma, luă de cinoșură politicii statului pentru toti seculii. Décă vremu documentu istoricu desemna direcținea politicei statului apoi acea direcție nu pote fi altă decăto nisuntia tuturor regilor Ungariei și a intregei națuni ungare, că Ungaria sa fia ună dela Carpati pâna la Adria, său vorbindu in limbagiu sasiloru — dela Pojona pâna la Draosu."

In "Pester Lloyd" publica Ed. Horn unu ciclu de articuli sub titulu: "La reformă economie statului." Articululu ce-lu avemu dinaintea ochilor tratéza pre largu miseri'a cea mare financiale si aréta ca bugetul anului 1874 este incheiatu cu unu deficitu de 72 milóne. Cu frele acestea suntu alcum după date oficiale. Spre a avea cine-va idea chiara despre situatiunea finanziaria a tierei trebuie sa erueze cătu de mari suntu intratele reale ale statului si totu asiā căte suntu erogatele reale. Numai eruindu cine-va cu acuratetia acestea va putea cunoșce starea cea adeverata a finanelor si numai atunci se potu eru si medilócele cum sa se indrepteze miseri'a cea mare.

Alalta-ieri avuramu scirile din Spania despre returnarea guvernului dlui Castelaru, ieri primiramu telegram'a din Parisu, care ne anunța demisioanea cabinetului dlui Broglie. Prim'a scire este rea, căci pote va aruncă din nou nefericită pînă la aventurelor monarhice; secund'a bona, căci se pare ca minoritatea camerei dela Versailles a inceputo sa devina majoritate si pote va aduce la carm'a tierei pre oménii cari reprezinta adeverat'a ordine, si tōte libertățile si drepturile Franciei moderne. Asceptandu in privința ultimului evenimentu resultatul deliberării maresialului Mac-Mahon, ne vomu ocupă adi mai multa de celu întâiu, pentru căre avemu ameante din diuarele straine cu dat'a de 5 si 6 Ianuariu.

Estragemu de pre o corespondintia, cu dat'a de 28 Decembrie din Madridu, către Independența belgica, in privința neintelegereli dintre d. Castelaru si majoritatea cortesiloru, următoarele detalii:

"D. Castelaru, voindu se intrebuinteze tōte medilócele de conciliare, a avutu cu d. Salmeron o nouă intrevadere dela 6 pâna la 8 ore, ieri săra.

Cererile formulate de d. Salmeron erau acestea:

Sa se schimbe indata ministrii de interne si de resbelu, si mai tardiul acel'a de finanțe, precum si generarii cari comanda divisiunile in provincii.

Sa se parasesca politică urmata pâna acum de ministeriu, si mai cu deosebire de ministrul de interne, apropiându-se de program'a centralui canerei din carea se ia si noi ministrii.

Sa se puna indata in desbatere constitutiunea federala, facendu-se transacțiuni cu celelalte partite pre cătu se va pute.

Sa se organizeze armă si sa se incredintieze directiunea operatiunilor militare unui consiliu de resbelu, asemenea celui ce avea Austri'a odinioră.

Sa nu se numește presedintele republicei decăto după votarea definitiva a constitutiunei federale si a legilor organice cari suntu mai esentiale.

D. Castelaru a declarat dui Salmeron ca este de parte de a-i impartești ideile si ca va referă colegilor sei intruniti in consiliu, ceea ce a si facut indata.

Ministrii de interne si de resbelu sa grăbitu a-si oferi demisiunile pentru a

faelită consiliarea atâlu de dorita de tota lumea, afara de intransiginti.

Cei lalți colegi ai lui Castelaru au respinsu basele formulate de d. Salmeron și toti au fostu de parere sa se publice unu memoriu justificativ de actele guvernului in totu tempulu căto au fostu suspendate siedintele parlamentarie.

... In urm'a consiliului de ministrii, care a tenu delà 10 ore să'r pâna la mediul noptiei, d. Castelaru, impreuna cu d. Figueiras, s'au dusu la d. Salmeron, pentru a-i face cunoscută decisiunea irevocabile a ministeriului.

D. Figueiras, care deploa mai multu decâu ori cine acestu antagonismu, a facutu unu ultimu apel simtiemintelor lui Salmeron. Totulu inse a fostu in zadar.

Deschidiendu-se apoi cortesele, fiindu in desbinare capulu puterei executive cu capulu puterei legislative, dupa o desbatere care a durat 14 ore, dela 2 dupa amedi pâna la 4 dimineața, 120 voturi contra 100 s'au pronuntiatu de două ori in contra guvernului Castelaru.

D. Castelaru si-a datu dimisiunea indata.

In urm'a acestei dimisiuni, eata cum s'au urmatu loerurile, din cele ce ceteriu in la „République Francaise“ dela 6 Ianuarie:

La momentu, dupa retragerea lui Castelaru, unu oficiaru petrunde in sal'a siedintelor si presinta lui Salmeron, presedintele Cortesilor, din partea generalului Pavia, capitanulu generale al Madridului, o epistola, prin care cerea disolvarea Cortesilor.

In fati'a acestei cereri, mai multi din deputati cari votasera in contra lui Castelaru, l'u róga se reia puterea, d. Castelaru refusa.

Pre cându se petrecéu acestea, o compania din gard'a civila navalese in sal'a Cortesilor si incepe a goní pre deputati; iéra pre piatia, in giurul locului, generalele Pavia, inconjuratu de statul seu majoru, si privindu cum se dau representantii tierei ofara din adunare, stă la spatele tunurilor cu gurile intinse spre palatul Cortesilor.

Acésta operatiune terminata, nouu ministeriu, esitu din acestu pronunciamentu militar, s'a compusu in modulu urmatoru:

Maresialulu Serano, presedinte; Sagasta la externe; Zavala la resbelu; Figueiroa la justitia si culte; Becera la comerciu si agricultura; Echegaray la finançie; Garcia Ruiz la interne; Topete la marina.

Mai toti acesti ministri suntu din omeni cari au facutu revolutionea dela 1868 si cari au stabilitu si sustinutu monarhia lui Amadeu. Unii din ei se numescu democrat radicali, altii conservatori, altii liberali, altii progresisti, altii democrat liberali, dara toti formându o coalitie in contra republicanilor pro-priu disi.

Cătu pentru generalulu Pavia, elu face parte din acea sposa de generari, curtesani ai tuturor regimurilor, adi pentru unul, mâne pentru altul, si totudun'a pentru care ii da mai multu. Acestu generalu era acum doi ani capitanu-generalu la Cuba, apoi comandante in Cataloni'a, in urma siefu superiore alu armatei de Nordu in contra carlistilor, unde s'a lasatu se fia batutu in mai molte renduri. In ultimi tempa a luptat contra federalistilor si s'a distinsu prin energi'a sea rece si cruda. Elu este, in fine, care a luptat Sevil'a si Valenc'a din mânile insurgiilor, impuscanu sumariu unu mare numero de invinsi.

„La République française“, dandu aceste ameninte, se intreba apoi: Ora Spania, in care revolutionile nu se marginescu numai in capitala, ci ele se decidu si se consacra in provincii, recunoscova nou'a stare de lucruri, esita dintr-o lovitura de politia? Ce voru dice Andalusi'a, Aragonula si Estramadur'a? Ce voru face Barcelon'a, Sevil'a, Cadix si alte asemenei mari centruri republicane, in fati'a guvernului ce li se impune de unu generalu de contrabanda? Dejá adauge: „La République“, o telegrama, publicata de „Times“, anuncia ca Generalele Mo-

riones aru si tel-grafatul oficiale la Madridu, ca si densulu si armat'a sea nu recunoște unu guvern decâu pre acela alu lui Castelaru. Asemenea generalulu Abarzoz'a, representantele Spaniei la Parisu, se dice ca si-aru fi datu dimisiunea.

Apoi telegram'a ce o reproducem adi dupa „Monitorul oficiale“ dejă anuncia o modificare in ministeriulu decretatul de generarele Pavia, si nu e de mirare, că mâne o alta telegrame sa ne vestesc o alta schimbare generale si radicale. In fati'a dara acestei stări de lucru atâtu de schimbătorie in nefericit'a peninsula, nu putem sa ne mai pronunciăm cine va ave ultimul triumf: impreguiările singure si dubaci'a celor mai inteligenti ni lu potu areta.

O telegrama dela Santander, cu data de 3 Ianuarie, comunica ca pozitionea lui Moriones este dificila. Noue trupe carliste sovesc continuu si ocupă pozitioni tari intre Bilbao si armat'a lui Moriones. Totalele acestor bande cariste se urca la 20,000 omeni, sub comandantele lui Elio si Don Carlos.

Mesagiulu lui Castelaru.

Mesagiulu guvernului a fostu cettu in Cortesi de către lui Castelaru. Elu constata mai intâi prudintia cu care guvernul a usat de puterile ilimitate ce i s'au incredintato, lucrându cu promptitudine si energia in contra ori cărei incercari de desordine si de conspiratione. Ordinea a fo tu mentionata pretutindeni. Afara din ras'a in care se intinde resbelulu, tôte clasele s'au ocupat cu activitate de lucrările lor. Din nefericire, o criminale insurectione, tindiendo a rumpe unitatea patriei (acésta opera démon de mirare de atâta secole) facendu-se stăpâna pro un'a din cetătilor nôstre cele mai puternice, cele mai bine aprovisionate cu arsenale, cu vase de resbelu formidabile, mentine, la adaptul forturilor inespuñabile, drapelul seu blasphemato, si da passionilor demagogice sperant'a resurrectiunii. Lips'a de trupe si de resurse intârziu luarea cetăției, carea, cu tôte acestea, nu potea se nu cada in currendu la picioarele adunarei, mai cu deosebire deca se va tiené societăla de activitatea si de energi'a impresuratorilor, de coplesirea si de penuri'a impresuratiilor.

Mesagiulu denuncia complicitatea directa a insurgiilor Catargenei cu bandele cariste, cari s'au sporit de cănd a inceputu asediul. Recunosc ea resbelulu caristu s'a agravato intr'unu modu teribile, din cauza ca inimicu au profitat de desorganisarea fortelor guvernului, de nedisciplin'a armatei si de disiunile liberarilor.

„Nu uitati, dice, ca suntemu in resbelu. Totulu trebuie sa se stergă in fatu'a resbelului; nu este politica posibile afara de politic'a resbelului; nu uitati ca resbelulu pune in pericul juna nostra republica, antic'a nostra libertate, cuceririle civilisationei si drepturile ce avemu de a esiste că poporu modernu, că poporu europenu.

„Nu uitati ca politic'a resbelului este o politica anormale; ea cere suspandarea cătoru-va functiuni sociale, sacrificiul transitoriu al cătoru-va libertati, precum frigurile ceru suspandarea alimentarei ordinare, deca acésta este necesariu pentru a scapă vieti'. Afara de aceste medilice politice, trebuie sa mai aveti in vedere unu scopu politicu. Trebuie inca sa ne aducem aminte, in acestu momentu căndu institutiunile nostre politice nu suntu decâu in nascere óreamu, ca ori-ce nou nascutu este imperfectu; trebuie sa avemu că obiectivu nu o republica de scola seu de partida, ci o republica nationala, care, prin mladiarea ei, sa se potrivescă cu circumstantele, sciindu se tronsige cu credintile si cu deprinderile ce intalnesc in giurul ei, indestul de intelectua că se nu alarmeze nici o clasa de cetateni, indestul de forte că se intorce tôte reformele necesarie si se garanteze interesele legitime si sperantiele generatiunilor cari se nascu,

impaticente a realizat progrese in societatele romane. Dara medilicele politice nu ajungu pentru a termina resbelulu, trebuie in acelasi tempu si medilice militare.

„S'a declamat multu contra armatei, dara, cu cătu inaintam in vietă, cu atâu vedemai mai chiaru necesitatea absoluta de a ave o armata.

„Guvernul a facutu ore cari silintie cu scopu de a consolidă armata, prin repunerea in vigore a ordonantelor pentru restabilirea disciplinei, prin reorganizarea artilleriei si prin distribuirea de comandamente la generarii din tôte partiile, ceea ce da armatei unu caracteru adeverat natiunale. A o recrutat, a o armă, a repune in vigore ordonantile relative la disciplina; a o face totu atâu de sprintena că se nabuiescă ori ce rescăla in germenele ei, pre cătu si de rabdătorie că se indore ostenelele resbelului, acésta a fostu oper'a cătoru-va dile.

„Dejă aceste silintie au produsu mari rezultate. Armata a combatutu pentru republica la Barbarin, la Montejurra, la Estella, la Bergas. Armata Cataloniai, odinioara nedisciplinata, a facutu pentru caus'a republicei minuni de eroismu. Pentru că resbelulu in contra insurectiunii sa se potea continua cu vigore si sa se termine cu succesu, trebuie indata sa se autorisedie chiemarea de noi reserve. Poporul armat contribuie inca a sustiné caus'a libertătiei prin formarea de militii, in care toti spaniolii, fără exceptiune, coopta la aperarea natiunale.

„N'amu scapatu de tirani'a regilor pentru a cadă in tirani'a partitelor. Acei cari se plângu de decadint'a spiritului publicu potu sa-si reamintescă voluntarii de Mora si de Ebru ardiendu-si ultimele cartusie, fără a perde sperant'a; voluntarii de Bilbao, cari, stimulati de exemplu, au datu proba de o energia egale cu a parintilorloru lor; voluntarii de Olot, de Puycerda si alti multi asemenea, in fine voluntarii de Tortella, cari dupa ce s'au perdu casele si bunurile, se consola in miseri'a loro si in torturile fomei, fiindu ca si-au pastrat libertatea si republica.

Ai d. Castelaru constata, ca cheltuielile resbelului, in tempul interimului parlamentariu, s'au urcatu la 400 milioane reali.

Trecendu apoi la cestiunea reformelor necesarie, dice, ca cele mai urgente au de objectu instructiunea obligatorie si gratuita, data cu cheltuiel' statului; desfiintarea a ori-ce servitute si a orice sclavagiu, pentru că toti cetatenii se fi liberi pe teritoriul metropolei, că si diucole de mări.

„Dece, continua d. Castelaru, supunându-ne indoitei miscari de conservare si de progresu, care impinge societătile a intră pre calea politica moderna, a-ti asediá unu guvern stabilu, Europa va recunosc ea indata republica nostra. Nici o natiune n'are antipatia invicibile in contra formei republicane: tôte dorescu sa vîda in Spania unu guvern, care sa garanteze ordinea si interesele atâtu de inseminate, pentru cari comerciul universale si gasesc isvorul in bogatul nostru pamantu.“

Mesagiulu adauge apoi, ca guvernul va prezintă documentele relative la afacerea Virginius. Aceste documente probă ca sa inlaturat resbelulu, mantinendu-se principiile dreptului internațional. Situația sa meliorat sub diverse raporturi: ordinea este mai multu asicurata; susu, autoritatea care mai multu respectu, Josu se observa mai bine; armata a redobândit disciplina si spiritualul de subordinare; rescolele dilioice au incetat, ayuntamentele nu mai exercita acele dictature locale, cari reamintesc cele mai rele dile ale evului mediu.

„Ordinea, autoritatea repausa pre base solide. Trebuie sa inchidem pentru totu-deun'a er'a rescolelor populare si a pronunciamentelor militare. Trebuie că poporul sa scie ca poate obtine totul ceea ce este justu prin sufragiul universal si ca baricadele n'aru potu aduce decâu ruin'a si disordinea lui. Trebuie că armata se scia ca este formata pentru a sustiné legalitatea, ori care aru

fi ea, si pentru a se supune cortesilor, ori ce aru decide ei. Esista din fericire acésta convingere universală ca republica este autoritatea si libertatea, dreptul si datoria, stabilitatea si progresul, cea mai complexă si cea mai flexibila din tôte forme inspirate de ratione, si in fine terminul sicuru al revolutiunilor si portul sperantilor celor mai generoși.“

Este urginte a o face intr'un modu stabile, a o intemeia pre consumul universale, si a aduce la dens'a tôte partidele liberali, desbracate de egoismul care insoteste puterea, a chiamă la dens'a tôte clasele, arendandu unor' ca cu dens'a progresul este sicuru, de-si pacificu, si altor' a, ca in ea necesitatea conservarei se impune cu forța cea mai irresistibila, adeca cu forțele intruite ale intregei societăți. Adoptandu o conduită de consiliare si de pace, care potolesc spiritul, in locu de a-lu escita, a-ti potu prin ea se apelati de injustitiele presinte la justitia definitiva, si cându ea va si trece perioda luptei si a pericolului, ve va fi iertat a ve inchide in intarea caminului, că unii ce a-ti binemeritatu dela consintint'a voastră si acceptandu dela istoria titlulu de propagatori si conservatori ai republicei spaniole.

(La République française)

La cestiunea usarei.

(II.) E cunoscutu si recunoscuta rezultatul celor mai nôve scrutarii preterenul istoriei primitive a omenirei, ca adeca omulu numai prin unu procesu de perfectiunare ce a durat mii de ani, s'a radicat la civilisationea sea de astazi. Trépt'a intâia si fundamentalu desvoltare sociale mai inalte, au fostu aceleasi, cari suntu si estadi, adeca: Locrarea consci si computata, in dreptata spre unu scopu determinat.

Scopurile si rezultatele acestei lucrări au fostu conservarea individualu si a genului, de aceea lucrarea fu in dreptata spre castigarea nutrementului, locuintei si imbracamintei lucratului si a urmatorilor sei mai de aproape. Lips'a si cunoșcerea folosului seu propriu, mai deosebita varietatea conditiunilor vietiei din afara, provenite din insușirile fisice ale tieri locuite, in urma poterile fisice si spirituali neomogene si destinate individualurilor singuratei in castigarea trebuinilor vietiei, au frantu acestu egoismulare si acésta omilateralitate fortata a omului, au imprunutu pre omeni in societăți mai mari, regulate si tenuite la lalata prin legi conventionali, au adusu cu sine bucatirea lucrului si imparirea cooperativa a lucrului.

Urmările necesarie ale acestui pasiu gigantic in progresul civilisationei suntu chiare. Totu individualu de o capacitate de medilocu e in stare sa lucre mai multu decâu cerea cea mai misera conservare a vietiei, totu insulu poate prin acestu superplusu sa-si castige o avere seu sa-si intrebuinteze suma intreccatoria a lucrului si temporul pentru producerea, inventiunea si ameliorarea masineriei de lucru; acésta masineria face pre lucratului capabil de a castiga si produce mai osioru si mai multu pentru sine seu pentru altii, si acésta suma intreccatoria a lucrului seu, acésta avere crutata, prin conlucrarea mai multor, prin relatiunile reciproce intre singuratei membrii ai societăției — prin comeciu, — se poate pune spre fructificare, adeca seu se poate schimbă cu alte produse ale lucratului omenește cu produse brute de ale naturei, seu pre lângă stricta suplinire in aceiasi forma si cu resplata venitului se poate imprumută.

Nici una schimbă si nici unu imprumutu nu se face fără castig si folosu in ambele părți. Celui ce cumpere si celui ce imprumuta e obiectul de cumpărare neconditiunat de unu mai mare pretiu, decâu sum'a, carea o solvese pentru densulu, seu decâu resplata venitului, care trebuie platita dupa sum'a imprumutata, caci la din contra n'aru imprumută si n'aru cumpără; pentru cumpăratorul inse si imprumulatorul pretiul platită peu-

tron marfa, și interesul e o despăgubire destulă pentru obiectul de cumpărare său pericolui, cărora e espusu imprumutului în mâinile imprumutatorului.

Formarea cea nouă și gruparea societăției omenesci au facut posibila și au și fortificat desvoltarea și ocupatiunea ori și căruia individu în modu coresponditoru naturei și pasiunei, facultăților și trebuințelor lor; au condițiunat despartirea în caste și staturi, formarea meserielor ce se deosebesc deosebita, arta și industria, cari mergu în un'a speciale direcție spre desvoltarea și perfectiunea lor.

Sub lucru intielegem noi ori-ce activitate omenescă îndreptată spre un scop determinat, și deosebitu lucrul roditoru și neroditoru, incătu adeca rezultatul acestui lucru cuprinde în sine său nu o inavutire și promovare a societăției omenesci în ajungerea scopurilor și tientelor sele. Astă d. e. radicarea piramidelor și scobirea muntilor, spre a face catacombe său temple în stânci, aru trebui să o numerămu între cele mai neroditorie lucrări, pre cându lucrarea cutetului unui Pythagor'a, de-si nu a datu unu rezultatu pipabilu, a fostu foarte roditoria.

Totu lucrula are unu óre-care pretiu și anume unu pretiu duplu: unu pretiu de intrebuintare și unu pretiu de schimb, cari nu aterna unulu dela altulu, ba adese in acela'si obiectul stau in disproportiunea cea mai mare. Astă d. e. o secure său unu plugu simplu are unu pretiu de intrebuintare estraordinar mare lângă unu pretiu de schimb foarte neînsemnatu; pre cându pietrele scompe impreuna in sine unu pretiu de intrebuintare minimalu cu celu mai mare pretiu de schimb.

Pretiulu intrebuintării unei averi său lucru se determine prin sum'a de lucru roditoru, eu carea eu sum in stare a-lu presta și crutiá pre acest'a, pretiul de schimb ince prin sum'a lucrului strainu, cu carea eu mi-lu potu caștagă și insuși pre acest'a. Totu pretiulu reprezinta dara óre-care suma a lucrului omenescu.

Totu ce are o valoare are și unu pretiu: și adeca pretiulu reprezinta acea suma de lucru, pre carea eu ratiunalmente sum gata a o solvi pentru caștagarea obiectului de pretiu, și carea mi se platesce mie că posesorul din partea altor'a bucurosu pentru ca o cedezi, deci pretiul totu-déun'a e mai micu decâtua adeverat'a valoare a obiectului, și se regulează prin:

1. Proportiunea, in carea stă provisioanea cu trebuința cătra olală — proporția între imbiere și cauțare — și imbierea prevalenta seade pretiulori ori și cărei marfe, cauțarea prevalenta lu radica.

2. Folosnici obiectului. Amu d. e. sa alegu intre o secure de otelu și un'a de feru, cari au pretiuri diferite, atunci mai bucurosu voiu solvi pentru cea dinătău pretiul mai mare.

3. Greutatea mai mare său mai mica a producerei și inmultirei. Daguerotipul a fostu și cu multu mai scumpu decâtua fotografi'a pre harthia, de-si e indeterminate acelui în tota privința, și o statua de marmura nu se poate dă cu acelui pretiu, cu care se dă unu tipariu de ghipsu alu aceliei'a.

4. Pretiositatea materialului brut.

5. Pericolul mai micu său mai mare, care e impreunat cu producerea, conservarea și transportarea marfii. Piétră siórecelui (arsenicul) și preparatele fulminante au de a-si ascrie pretiul celu mare mai cu séma acelui impregurări; marfa unoi contrabandito trebuie platita cu multu mai susu, că sub scutul unui importu liberu, pentru ca contrabanditului trebuie sa i se platésca și pericolul prinderei cu tota consecinție.

6. Monopolisarea. Cum se poate altera de tare prin monopolu pretiul marfurilor și cum se alterea într'adeveru, resulta din urmatorele fapte: La introducerea monopolului sărei, pretiul acelui a eră numai $8\frac{1}{2}$ franci pr. punctu, sub Ludoivici alu XV, sub apesarea monopolului său urcatu în unele provincie punctul

de sare la 280 franci; sarea nostra transilvană in spesele de producție nu se urca in nici o mină preste 30 franci; pretiul de vediare stă intre 3 și 4 fl. Monopolurile tabacului dau 600—3000 procente.

Monopolul cumpărării prin Anglia apăsa pretiul bombacului indianu la 1 penny per punctu și constringe că monopolul de vediare pre cultivatorulu bombacului din Indi'a să platésca punctul de catunul celu mai reu cu 47 penny.

7. Neplacerile fisice și moralice, cari suntu impreunate cu un'a său alta metoda de producție. Suntu multe meserii, cari suntu impreunate cu necurătarea, precum macelaria, argisitoria s. a. Totu căti se aplică la atari meserii prețindu lese pentru lucru și căstig mai mari din capitalulu depus, decâtua face venitul capitalului tierii in diametru. Mai suntu și alte meserii desprețuite, cari prețindu unu premiu foarte mare.

8. Dessimenea său raritatea său chiaru și unicitatea obiectului. Raritatea animalului tiene pretiul unui fasanu astă de susu preste acel'a alu unei gâini și dessimenea sticlei ii micsiorădiu pretiul de totu.

9. Passiunea (preium affectionis).

10. Referintie speciali telurici cosmece și sociali, cari influențează numai in una locu și la unu tempu.

Recoltele reale au urcatu pretiul nutrementului, mai alesu in temporile trecute, cându medilocile de transportu erau astfelii de nedesvoltate, incătu prisosintia unei regiuni nu se poate transporta la vecinătatea de 10 miluri. — Influența revoluționilor politice asupra metaleloru nobile e cunoscuta tuturor'a.

Incătu o avere poate garantă posesorului cu său fără de conlucrarea acestui o renta, notiunea acelei averi coincidează cu notiunea capitalului și renta e sum'a intréga, carea resultă din folosirea unei averi său unui capitalu pentru posesor. Rent'a e simpla său curenta, dupa cum adeca capitalulu său se nimicesce prin folosirea lui de odata său remâne și mai departe folositoru. Astă e dintre tota capitalele poterea de lucru a omului celu mai treectoriu și totu-odata

și celu mai mare capitalo, care da numai odata renta, lucrul momentanu prestatu și medilocita pretiul lui, și care prin lucrul prestatu de locu se consuma și deca aceasta potere de locu nu s'ar folosi totalminte in momentulu producării, acelu capitalu aru si perdutu pentru totu-déun'a, pentru ca poterea de lucru a omului nu se poate rezervă, pastră și adună in unu magazinu in nici unu modu. Celo mai drasticu contrastu la acel'st'a nălu dau eternele și neperitorele poteri ale naturei. Repediunea naturale a unui fluviu e isvorul unei producere continue de poteri, și indată ce mi-o insusiescu devine pentru mine unu isvoru de o renta continua.

Pamentul aratoriu și capitalulu ee jace in trensulu, aducu posesorului o renta continua, carea constă in medilocile de notrementu.

De comunu sub cuventulu capitalo se intielege mai numai unu capitalu de bani elocatul pre interesu, in acestu tratat notiunea capitalului o luamu in intellesulu definiționei date mai susu, său la numim capitalu de bani.

Scientia economiei naționale vorbesco adeseori de capitalu lipsu și de capitalu circulatoriu și sub celu dintău ea intielege acelu capitalu, care la treccerea sea in posessiunea altui'a nu-si schimba locul, precum d. e. suntu pamantul aratoriu, casele, etablisamentele de fabrica și masineria acestor'a; sub celu din urma intielegemu inainte de tota banii și acea marfa de comerciu, care spre a poté dă o renta trebuie sa-si schimbe locul, ince acestea notiuni nu suntu destulu de precisu lipsate și căte odata nu se potu desparti bine in intrebuintarea loru concreta.

Rent'a carea mai susu o definiramu de „sum'a intréga a folosirei unei averi“ se numesce renta cruda, sub renta curata ince intielegemu acea parte a rentei crude, care mai ramâne din acest'a, deca subtragemu:

1. Spesele de desdaunare a partei

din capitalu, care a au intrebuintat la folosirea acestui'a, și spesele unei meliorații eventuale a capitalului;

2. Plat'a lucrului intrebuintat la producerea rentei;

3. Asecurantia. Sub acesta intielegemu acea sumă, de multe ori de locu neprecisibila, pre carea o pretinde totu imprumutatorului că resplata pentru pericolii, cărora e espusu imprumutul in mâinile debitorului, pericolul stricării său poate alu perderei totale. Aceasta asecurantia formă o parte insemnata in tota sum'a de arenda și inchiriere și are cea mai multa influența asupra lipsării procentelor pentru imprumuturi de bani.

Acesta renta in genere se computa numai pre unu anu și se numesce renta anuala.

In vieti'a de pâna acum a omenimelui celu mai multa tempu s'au portatuo comertul cu tota bunurile immediatul intre producătorul și consumatorul și tota negociația de schimbă immediatul marfa pentru marfa. Acestu modu de comertul au suferit de cele mai mari defecte și a paralizat mai totalu ori-ce desvoltare. De o parte obiectele de schimbă proporcionalminte in massa mare, numai cu greu și cu multe spese mari, osteneala și perdere de tempu, s'au potutu transporta la celu mai aproape tergu — la unu tergu mai departat nu se poate transporta de locu, — de alta parte posibilitatea schimbării era foarte dubia. Cine voia sa schimbe unu manufactu cu vite său grâu, nu era nici cându siguru despre aceea, ca avé-va meseriașiu respectivu lipsa tocmai de vite său de grâu și la casulu contrarui trebuie să-si dea marfa neproporționalminte esteina său sa o duca iera acasă cu o dauna sigura.

Acesta lipsa au constrensu poporele de-si tardiu, si pre cele mai multe in tempul istoricu, a-si escută unu medilocu de schimbă, alu recunoscă de egalul si de unu pretiu gal'a, care se poate intrebuinta la platirea ori și căruia obiectu possibilu de schimbă și care cu o massa mica impreună in sine unu pretiu mare; astu-feliu era usioru de transportato, lipsa a fortuita inventiunea și primirea banilor. O alta urmare a greutătilor ușu numite in schimbarea marfurilor a fostu formarea unei clase deosebite de omeni, cari se ocupau numai cu cumpărarea său vindecării marfurilor pre lângă possibilul căscig, și acestia suntu neguțători — și in urma lipsă a adusu cu sine desvoltarea comertului.

Astadi tota lumea intrebuintădea acestu instrumentu medilocitoriu de schimbă și lumea civilisată lu folosesc eschisiva le incheiarea negocierilor de orice soiu.

Celu mai usuatu materialu, care se intrebuintă și se intrebuintă de bani, suntu metalele nobili aurulu și argintulu, in alu doilea rangu aram'a, brontiulu și alte compozitione de metale, la carea tempul mai nou — cei trei seculi din urma — au adausu harti'a in forma de semne de bani, note. —

De óre-ce intrebuintarea banilor erutia atâu de multa lucrare și a facutu cea mai mare parte a comertului nostru și a civilizației de adi possibila, urmă foarte naturalo, ca i se ascrie unu pretiu foarte mare. Bogati'a reprezinta óre-care parte insemnata a bogatiei naționale intregi și a averei și de aceea trebuie sa solvemu pentru intrebuintarea banilor o renta că și pentru ori și care altu obiectu de pretiu, fia elocatul in ori și ce modu. Rent'a, de carea se bucura imprumutatorulu dupa imprumutulu său, o numim interese său cameta și de óre-ce aceste interese de regula se computa pre unu anu și că o parte aliquotă a capitalului imprumutat in părți de o sută că in procente, numerulu, care exprime proportiunea intre sum'a imprumutului și interesele anuale, interesoriu normalu alu sumei, care poate fi maximu său minimalu său regolat și determinat prin usu și relaționu din afară constant, său prin datin'a ticeri său prin legi.

Cauzele și temeiurile, care determină acestu interesuriu normalu, său lipsare

procentelor suntu coprinse in cauzele, cari detinătorescă in genere pretiul marfurilor și intre acestea mai cu séma suntu:

1. Proportiunea in carea stă in biarea și cauțarea către olală. Bani suprlui scadu procentele, fiindu ca nu intră nimene dupa densii, pre cându lipsă banilor radica procentele.

2. Pericolul mai micu său mai mare alu perderei, cărora e espusu imprumutul in mâinile debitorului. Cu cătu e mai mare ipoteca in comparatione cu sum'a imprumutului și cu cătu e mai stabilit pretiul ei, cu atâtu imprumutul ce se poate capăta dupa dens'a e mai mare și este in, pre cându o ipoteca cu calitatea contrarie cu greu, și cu multe spese medilociște unu imprumut. Spre exemplu: Pre o casa din cetate asecurata, carea se află in stare buna, in pretiu de 50,000 fl. se poate capăta unu imprumut de 25,000 fl. cu 6% pretinderea mai usioru, decâtua unu imprumut de 10,000 fl. pre o ipoteca de asemenea pretiu in hucate său vite cu 10%. Cambiul se recomanda aici prin folosirea și escomptarea sea mai bine decâtua obligațiunea.

3. Referintie sociali deosebite. Oneșteata său punctualitatea debitorului, verosimilitatea, ca capitalulu impreună cu interesele se va plăti la tempul său, său prin execuție judecătorie.

4. Monopolisarea, adeca concentrarea sumelor existente de bani in mâni putinente. Cu cătu in o tierra suau mai putinente posesori mari de bani, cu atât'a concurența in oferte și mai mica, cu atât'u inse și mai mare și mai arbitratu interesoriu normalu, fiindu ca capătul in astu-feliu de giurări se folosesc de ocazie.

5. Raritatea relativa său desimea banilor in genere. Dicemul relativa banilor in genere. Dicemul relativa pentru ca potu și suntu in faptu tiere foarte serice de bani, in care interesoriu normalu e foarte josu, și suntu tiere bogate de bani, unde interesoriu normalu este foarte susu. Pentru aceasta proporție in pretiul folosirei către multimea banilor astu-fatori și datatori de măsură și regulării desvoltarea industrială, visitatea și omnilateritatea comertului in intru și afara. In statele industriale mari, cu unu comert insemnatu, interesoriu normalu este foarte mare, in butulu multimea relative a capitalului circulatoriu, in state agricultrale stagnante, cu comertul micu, potă sa fie interesoriu foarte micu; totu-si acest'a nu se mai poate sustine din cauzele cari se voru cercetă mai tardiu.

Program'a conferintelor

La Atheneul Român,
Pre anul 1874.

16. Decembrie G. Stanescu Rafailu; vieti'a și operele lui.

20 Decembrie Chr. Pascanu. Considerații asupra pretinsei stări ozonice a atmosferei.

23. Decembrie G. Sionu. Despre colinde, („Buna dimineață la Mosiu-Ajunu“)

27. Decembrie C. Drăgescu, Igienă frumusetiei și amorului.

30. Decembrie I. Massimu. Despre limba.

3. Ianuarie 1874. D. de Marsilacu. Despre poesi'a infinitului.

6. Ianuarie Colonelu Stef. Falocianu. Calendariu, Mersulu temporal. Prevederea fenomenelor meteorologice.

10. Ianuarie Gr. Tocilescu. Petru Cercel.

13. Ianuarie T. Charlieru. Drumurile de feru.

17. Ianuarie I. C. Brăteanu. Miscarea economică.

20. Ianuarie V. A. Urechia. Convorbiri literare.

24. Ianuarie St. Mihailescu. Darwinismul.

27. Ianuarie I. A. Cantacuzin. Teoria fizica și fisiologica a muzicii.

31. Ianuarie Davila. Conservația vinurilor.

3. Februarie B. P. Hajdeu. Despre limba.

5. Februarie Gr. V e n t u r a . Despre trecutul și viitorul musicii în România.

7. Februarie V e r i c e a n u . Convorbiri economice.

10. Februarie A. L a u r i a n u : Eliade și operele lui.

14. Februarie C h r . P a s c a n u . Despre alimente, alegerea alimentelor.

17. Februarie P. G r a d i s c e a n u . Despre Machiavel.

21. Februarie, G. S i o n u . Pacala și Tandala.

24. Februarie, G. N e g r u V e s u v i u și erupțiunile sale.

28. Februarie Dr. D a v i l a . Despre ambulanțe.

3. Martie. A. R o q u e s . Dramă Română.

7. Martie. V e r i c e a n u . Convorbiri economice.

10. Martie. U. de M a r s i l a c u . Frumosul și Prumsetia.

14. Martie S t . C. M i h a i l e s c u . Selectionea naturală.

17. Martie C. S t a n e s c u . Studiu asupra artelor plastice la expoziție universale din Viena.

21. Martie Dimitrescu T a s s i a n u . Despre scările de aplicație; organizațiea lor.

24. Martie A. O d o b e s c u . Artă bizantină.

Conferințele ce se vor mai face, pre lângă cele aci publicate, se vor anunța prin diuarie.

Oficiul Ateneului.

Varietăți.

** Nepotă de fata a Majestatiei sale s-a boala în luna Ian. n. în prezentă bună sele Imperatresa și Regina Elisabetă. Botestă primul numele Elisabetă Ludovică Franciscă Maria Iosefă.

** Carte de corespondință între Austro-Ungaria, Italia, Tripolis și Tunis. Dela 1 Ianuarie intră în viață corespondință cu Asia numitele carti de corespondință între Austro-Ungaria, locurile acele din Turcia unde suntu poste c. și reg. și Alessandria din Egipt de departe și între Italia, Tripolis și Tunis de alta parte. Tacă este următoarea: a) pentru cărti de cor. la Italia 15 cr. b) pentru cărti de cor. la Tunis și Tripolis 23 cr.; c) pentru cărti de cor. dela locuri de acele din Turcia unde suntu poste austro-ungurești și din Alessandria la Italia 23 cr.; d) pentru cărti de cor. dela locurile numite la Tunis și Tripolis 33 cr.

(+) Necrologul Iosif Dobranu. Agintele de curte în retragere, după o scurta suferință de $\frac{1}{4}$ de ora (avută de gută) a raportat în 13/25 Dec. 1873 năptea la 11 $\frac{1}{2}$ ore la moșia sa Rebnicu în Croația. În tempurile antemartiale, Dobranu, că agintea de curte au fostu consultată de toti români și serbi, cari pre acelă tempuri avău cause pre la decasterile din Viena; ieră după revoluție, figura că barbatu de incredere alu dlor din Banat în deputația generală ce stărua la curte pentru realizarea promisiunilor facute. — Dobranu că agintea prin ostenele sale adunase frumosă avere, dară cam pre la an. 1857 o perduse tota prin familiă gener. revol. Kiss, însă mai tardiu restituindu-se moștenitorilor generalului averile confiscate, Dobranu încă reședea aerea perduta, și retrasă dela viață publică, se casatoră a două ora (primă socia) cu fostu din familiă Mocionescilor) cu Catarina Agora, dară nici din prima, nici din adouă casatorie princi nă avutu, și prin urmare singură moștenitoră este d-na veduvă care că o femeie indiestrata cu rare calități spirituale și cu inalta cultura a inimii, va sci face unu monumentu neperitoriu barbatului și sie-si prin care numele loru sa remâna bine cuvenită de posteritatea recunoscătorie!

** Cardinalii numiti în Consistoriul dela 22 Dec. an. tr. suntu: Patriarhulu de Lissabonă, Nașcimento, A Eppi: Guibertu in Parisu, Regnier in Cambrai, Simoru, in Granu (Strigoniu) Tarocoy in Salisburg, Barriu in Valenția, — apoi Nuncii apostolici: Chigi (in Franția) Falcinelli (in Austria), Franchi (in Spania) și Oreglia (in Portugalia), — mai departe: au fostu numiti patru Eppi. in partibus in-

fidelium trei Eppi pentru Italiă, Eppulu Olteanu (de Lugosiu) la Oradea-mare, Preotulu Coronă Eppu la San-Luis de Potosi (Mexicu) Preotulu Hillion de Eppu la Capu-Haiti (in antillele Americii).

** Bala. Junimea dela academiă de drepturi de aici să serbează in 19 Ian. n. ballulu in sală dela „Imperatulu romanilor” spre scopul filantropicu de a ajută junii lipsiti de midilöce. Intrarea e 1 fl. 50, logele mari cu 6 fl; mici cu 4 fl. Contribuții benevole in sume mai mari se primesc cu multiamita.

** In Cisnădia s-a înființiat o reunire de panurari cu scopul de a face in Temisișoara un depositu de marfa.

** Componerea senatelor la curtea supr. din Pest'a pre an 1874. In senatul I. pentru causele civile și in sen. III pentru causele criminale va presiede d. presedinte de senat Br. Vasiliu Popu (acestu senat are 15 judecători) — in sen. II. pentru cause civ. pres. de sen. Ignatiu Lucaciu; — in sen. III pentru cause civ. pres. de sen. Ignatiu Zsoldos; — in sen. I. pentru causele criminale pres. de sen. Samuil Bonisius și in sen. V pentru causele civ. crim. și urbariale, pres. de sen. Samuil Szabó.

** Senatul disciplinariu la curtea de casatiune pre cursulu anului 1874 se compune din urmatorii judecători: Laurinte Tóth, Aless. Vértesi, Emer Szabó, Franc. Sloboda, că membri ordinari, era judecătorii Sam. Nagy, Emiliu Manoiloviciu, Aless. Osvald, Nicol. Mersiciu, că suplenti. — La tablă regescă senat. disciplinare compune din judecătorii: Alois. Cnor, Georgiu Gudă (maced.) Nic. Agorasto (gr.) Vasili Cerghe, că membri ord. — era Lud. Bobest, Albinu Zevodii, Emer. Nagy, Iuliu Barthodeischi, casuplenti. Senatul de agraria pre a. 1874 s-a compus din urmatorii membrii dela curtea de casatiune Ed. Herbert, Ales. Vértesi, Rude Ditrich, Sam. Masireviciu, că membri ordinari, era August Láday, Ionu Beke, Franc. Sloboda, Sam. Nagy că membri supl.

** Tergulu Sabiiului de iernă a fostu forte slabu, incătu abia să mai poamenit altul asemenea acestui. Industria noastră era totu cuventul a se plâng asupra putinei desfaceri de marfa.

** Frigulu celu mare, care in unele momente nu va fi fostu departe de 30° și pre aici să muiatu tare de Mercuri, mai multu de Joi. Nău'a a inceputu a se topă.

** In dilele trecute s-a gasit in Orestia unu lucratoriu inghiatuit pre strade. Tote incercările de a-lu readuce in viață au remasă deserte.

** Podul international la Buffalo este intreprinderea cea mai însemnată omenescă carea dovedescse in unu modu elatantu cătu pote desteritatea omenescă. Trei ani se lueră in continuu și acum locomotivă alergă fără intrerupere și fără pedeche dela Canada spre staturile nordamericane. Luntrile cari nu erau totu deun'a in stare a duce pre trecatoriu fără periculu de ceea parte a riului suntu astăi superflue. Panulu de a trage unu podu preste riul Niagara era vechiu dela capitalul necesariu s-a potutu adună numai in 1870. Podul preste Niagara e de 3651 urme de lungu și constă din trei despartimente dintre cari unulu este de 1967 urme de lungu dela rip'a Canadei pâna la Square Island, a două preste Square Island de 1167 urme și alu treilea pâna la rip'a nordamericana de 517 urme. Construirea podului a costat unu milionu de dolari. Podul e de mare însemnatate pentru Canada, pentru ca o legă cu tierile cele mai bogate ale unuie americane.

** Ambuletul bolnavilor in spitalul civil de aici. Cu 1 Decembrie statul efectivu alu bolnavilor era 96 barbati și 41 femei. In decursul lunei se primira in spitalu 123 barbati și 53 femei; se demisera in decursul lunei 104 barbati și 41 femei; remasera dară in 31 Dec. in spitalul 115 barbati și 53 femei sub cura. Contingentul celu mai mare alu bolnavilor lu dede bobatolu; cu băla acătă se primira in spitalu 23 barbati și 15 femei. Din lună loi Novembre remasera sub cura 7 barbati și 7 femei; și-i in decursul lunei December 30 barbati și 22 femei se aflau sub cura de bobatuo in spitalu. Dupa bobatuo a datu contingentul celu mai mare afecțiuni inflamative la organele de respirație.

Tramis u.

Rasnovia in diu'a de Craciun 1873.

Domnule redactoru! De-si tienemu multu ca in anumte casori proverbiu

română „tacerea este că mirea” este forte bunu; — totuși de astă data interesulu binelui poporului ne silesce a rupe cu tacerea și a spune in publicu unele cause locali care de unu tempu incocă ne bantue comună nostra biserică greco-orientala din opidulu Rasnovu lângă Brasovu, o comuna destul de însemnată cu preste 2500 susfete române, pre lângă 1800 susfete săsi, formandu dōue parochii cu o biserică. — Cândă a esită legea congresului din 1870 pentru regularea parochierilor și dotarea preotilor o amu salută cu bucuria, — de aceea, căci amu credutu ca vomu procede cu totu dea-dinsulu la luminarea poporului, prin preotii hărnicii, — cari suntu primii factori chiamati spre acătă — asiă s'au și întemplatu.

Sinodulu protopopescu, care au avutu chiamarea sa clasifice parochiele loându in bagare de séma numerul susfetelor de preste 2500. loându in bagare de séma portionea canonica de preste 40 jugere pémentu, și loându in bagare de séma starea cea buna materială a bisericei noastre de aici, a pusu ambele parochii in clas'a I. — Comisia de trei tramisa din parte ven consistoriu archidiocesanu esindu in fată locului au sposu acătă comitetului și sinodului parochialu — care s'au și invotu cu acelu adausu, că preotii sa aiba maturitatea. — Pâna su traitu ambii parochi au fostu pace — in data ce pre unulu din ei l'a chiamatuu Dieu, sa vedi la agitaționi, la intrigă, turburări, ba s'au escătu și o turburare, ne mai audita in biserică. — Cercetandu-se din partea protopopiatului se constatare intre altele, ca cererea loru era de a se căde parochia dela clas'a I la clas'a II-a și a III-a sub protestu ca poporeni suntu prea ingreviați; de-si aici suntu mai în-sniti că toti cei din vecinătatea Sa nu credeti de redactoru, ca esă redio cându spunu acăstea, — actele aflatore la vener. consistoriu in causă acătă credu ca intarescuse mele acăstea.

De unde atâtă calamitate? De unde atâtă turburare in ómenii nostri, cei pâna acum asiă de pacinici? Se intrebau ómenii de bine. — In fine se afara si constatare, că de unde totă acăstea. — Aici la noi se află unu clericu anume Dimitriu Nanu, de prezentu invetigatoru in Săcele nepotu parochului actualu, acestu clericu neavandu cuaificareea cerută de a putea ocupă vre-o parochia de clas'a I, au inceputu și elu deadreptulu și prin nemurile lui a amagi și rugă poporul prin promisiuni se reduca parochia la clas'a II-a spre a puté concură și elu, pentru ca nu are cuaificareea de clas'a I, ca apoi va face cum va fi mai bine, dealtămintrea elu vine pre aici desu — căntă — tiene adunări cu ómenii, și-i sfătuiesc și răgă. Intre alii la adunări de acăstea au fostu și vre-o 5—6 membri ai comitetului parochialu, cari declară verde arestările noastre, cui se incumete numitul clericu, scimus noi bine; dura tacem pâna alta data. Impregurarea acătă atâtă au iritatu, incătu noi cari sustinemu clas'a I suntu espusi la totu felul de maltratările din partea cătoru-va ómeni dresati și rabiatu, nu suntu siguri nici prea multă, căci dico mare ne său in dromu, nici in adunări publice, ba nici in biserică.

Deci cu totu respectul in interesulu moralul poporului și societății omenesci precum și alu instituțiilor noastre bisericescilor atâtă de salutarie — venim a atrage atenționea ven. consistoriu archidiocesanu și a-lu rugă a pune stavila prin midilöcele cări dispune, astorul felu de abuzuri, cu atâtă mai vertosu, căci suntu o morala urata, care de siguru va luă dimensiuni și se va lati și prin vecinătate și din vecinătate in intrég'a tiéra, și atunci unde vomu esti? ce vomu mai face din și cu poporul nostru? Poteti gândi onorate de redactoru și onoratu publicu ceteriori. Mai multi sii ai poporului.

Cause technique prove-nite din schimbarea formatului au impe-decatu spedarea nrului trecutu la tempu.

Publicații oficiale.

(Dupa foia ofic.)

Anunțuri. Dela trib. reg. din Brasovu, ca s'a impropcolat firmă: „G. I. Waller” (măra de ară și fabrica de orz). — Dela trib. reg. din M. Vásár.ely ea Iuli's Fehérvári e dechipară de smintită și ca i'sa denumită tuturor Franc. Fehérvári din Terem'a nare.

Licitatiuni. In 21 Ianuarie n. (să sub pre-tiul estimatiunei jud.) imobilul lui Ludovicu Vajadasi in M. Datinesi (trib. reg. Turda). — In 22 Ian. n. event. 23 Fauru n. imobilul lui Alberto Iesek in Clusiu (trib. de acolo). — In 23 Ian. n. event. 23 Fauru n. imobilul lui Nicolae Burza in Sacamasiu (tribun. Deva).

Provocări. Dela trib. r. din Alba-Iulia către eredită lui Iosif Kinder in privința 148 fl. 81¹/2 xr. pretinși de Lud. Varju a se adresă la adv. Ioan Ciocanu că repres. pus, pâna la 21 Ian. n.; către Iacob Grossmanu in privința pretinsei sume de 130 fl. din partea lui Carolu Banyai la acela'si adv.; totu și eredită după Carolu Fabianu in privința sumei de 42 fl. 48 pretinși din mass'a remasă, la acela'si adv.; către eredită după Cristofor Csiki in privința sumei de 217 fl. 12 xr. la adv. Nicol. Barbu sa se insinuă pâna la 21 Ianuarie. — Dela trib. r. din Vintilă de sus pentru înșinuarea pretinsei sumelor pâna la 22 Ian. n. asupră obiectelor pînnătate din mass'a remasă de Ioan Kolozsi. — Dela trib. r. din Hatieg spre înșinuarea pretinsei sumelor pâna la 22 Ian. n. asupră desaunării urbanării a maselor în concursu a contesei Oliver Bethlen din Baresci (cu terminul 28 Fauru n. a.c.)

(Tergul în 12 Ianuarie n. 1874) pentru frigului celu aspru fiindu forte slabu certatul, rezultatul intregu alu comerciului au fostu sub 0. Putem articuli din cei mai trebuinciosi au aflatu trecere; fructe inca abia au venită ca la unu tergu slabu de septembra, preturiile totu cele vechi.

Grâu curat, 84—89 p. 6 fl. pâna la 6. 67. xr.; grâu mestecatu 82—83 p. 5 fl. 20 cr. pâna la 5 fl. 73 cr. Sacară, 74—78 p. 4 fl. 60 xr. pâna la 4 fl. 87 cr. Secără de calitate slabă 4 fl. 40 cr. ovesă 46—50 p. 1 fl. 47 cr. pâna la 1 fl. 67 cr.; cucuruză 80—84 p. 2 fl. 93 cr. pâna la 3 fl. 20 cr.; orz, 68 p. 3 fl. 67 cr.; cartofi 1 fl. 60 cr. pâna la 2 fl. 13 cr.; mazarea și linte 6 fl. 67 cr.; fasolea 5 fl. 33 cr. galătă (cubulu Austriei inferiori.)

Alte produse și materii brute: canepă 18—20 flor. in lulu diumetate peptenatu 26—30 fl.; seulu crudu de vita 20—21 fl. seulu de lumini 30 fl.; luminele de seu 32 fl.; sapunulu 24 maj'a; lâna fină de óie 1 fl. lâna ordinari 70 cr. ocau'a; slanina prăspăta 28—30 fl. slanina vechie 32—36 fl. untura prăspăta 32—34 fl.; unsore de porc 34—37 fl. maj'a; piei crude de bou 34—48 fl. piei brute de vacă 22—32 fl., piei crude de vulpe 4—6 fl. piei crude de iepure 40—60 cr. parechi'a. Pieile de óie și mici forte putine și necăutate.

Vîntualele asemenea neschimbate: carne de vita 16—22 cr.; carne de porc 25—26 cr., carne de vitel 20—30 cr., carne de bivol 17 cr. puntulu; unsore de porc 75 cr. pâna la 1 fl. cup'a, atâtă cea dela tiéra cău și cea din cetate. Tergul de vite inca a fostu forte slabu. Putem vite și puteni cumpători.

Caiide soiul din tiéra, s'au vendutu 114 capete cu pretiu eela 80—150 fl. necompatandu-se animalele mai mici.

Boi s'au vendutu 627 capete, pretiu 250—350 fl. vaci 135 capete, pretiu 80 fl. 90—120 parechi'a, bivoli 2.

Porci inca au fostu puteni s'au vendutu aproape la 400 capete, preturiile au variat u dela 45—120 fl. de o parechia.

Cumperatori străini au fostu forte rari, și intregu comerciul s'au intorsu intre negiatorii din patria.

Concursu.

Pentru reintregirea parohiei vacante de a III-a clasa, in comună Egerszegu, protopresbiteratul Moresiu-Osiorheiuloi, se deschide concursu cu termen de o luna de dile dela primă publicare.

Emolumentele suntu: din pamentu aratoriu, fenu și stol'a indatinata, 400 fl. v. a.

Concurrentii au a-si adresă resursele loru instruite in sensulu dispuseniilor